

Dette værk er downloadet fra
Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek er en del af foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data. Det er et special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Slægtsforskernes Bibliotek:
<http://bibliotek.dis-danmark.dk>

Foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data:
www.slaegtogdata.dk

Bemærk, at biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. Når det drejer sig om ældre værker, hvor ophavs-retten er udløbet, kan du frit downloade og anvende PDF-filen.

Når det drejer sig om værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun er til rent personlig, privat brug.

F. Richardt del. A. Mey. scul.

T. A. Færevold Fort. lit.

Enk. Petersen. s. 17. 18. lit.

MARGAARD

i Egn.

MARGAARD

i Fvn.

I Odense Amt, Skovby Herred, Bigerslev Sogn ligger den gamle Herregaard Margaard. Den første Del af Ravnet er det oldnordiske mór, Mosegrund, eller mór, Hav. Gaarden ligger imellem Bigerslev og Stranden for Enden af Enge, der ere gennemflaarne af Stavigsaaen, og som i gamle Dage maaske have været Strand. Dette Herresæde maa være ældre end det 14de Hundrebaar; thi det forekommer i Historien allerede 1309; da tilhørte det Timme Lavridsen (Abildgaard), der i dette Aar med flere Adelsmænd uden Orlov forlob Kong Erik Menved paa et Tog i Sverig. For denne Brøde fik han Tilgivelse; men i Aaret 1313 vakte han Oprør iblandt de jyske Bønder, blev derfor kaldet en Rigets Fjende og i følgende Aar dømt fra Livet. Efter en Beretning skal han være bleven brudt paa Hjul, efter en anden halshugget og efter en tredje landsforviit. Hans Gods maa da være bleven lagt under Kronen,

men senere, under Christoffer den anden eller efter dennes Død være kommen i hans Naarørendes Hænder; thi i Begyndelsen af det 14de Hundrebaars anden Halvdel tilhørte Margaard Peder Andersen. Denne Mand blev i Aaret 1359 tillige med Hr. Niels Bugge til Hald dræbt af Borgerne i Riddelsfært. Hans Ejendomme synes da at være blevene hans Arvinge fradømte, og det uden Lov og Ret. Paa Herredagen efter Kongens Død 1375 fik nemlig Fru Sidsel, Peder Hvides Enke, Margaard, „for at Kongens Sjæl ikke skulde lide Pine.“ Denne Peder Hvide er sandsynligvis hin Peder Andersen. Senere havde Margaard Ejere fælles med Dallund, hvilket i et Tingsvidne af 1448 udtrykkes saalunde, at Margaard fra Arilds Tid havde ligget under Dallund. Efter sine Forældre Iver Gertsen Bryske og Fru Cecilie Høgenfchild fik Knud Bryske i anden Halvdel af det 15de Hundreaar Margaard

MARGAARD

i Fvn.

og Langebo. Imidlertid fik ogsaa Klavs Bryffe til Hlintholm, Hovedsmand paa Raabshoved Slot og gift med Fru Grete Bydel's bach, Del i Margaard efter sin Svigermoder Fru Mette Peder's datter. I Aaret 1502 solgte Knud Bryffe Margaards Mølle med tilliggende Ager og Eng samt Vandflob Baar og Høst til sin Søster'søn Klavs Daa, og 1506 blev hans Broder Ejler Bryffe i Folge Kong Hans's Dom Ejler af Margaard. Hvo, der ved Ejler Bryffes Død 1529, fik denne Gaard, er uvidt; sandsynligvis tilhørte den hans Søn Gert Bryffe, der døde 1552. Efter Klavs Bryffe maa hans Sonne'sønner Klavs Karl'sen Bryffe til Hlintholm og Jørgen Bryffe have arvet en Del deraf; thi i Folge et Forlig, der i Aaret 1557 blev oprettet imellem dem og Azel Urne, skulde denne sidste beholde Margaard overensstemmende med det ham tildelte Skjøde. I Aaret 1583 forekommer Gert Bryffes Søn Karl Bryffe som Ejler af Margaard; han var paa samme Tid Lensmand paa Arhusgaard og fik 1594 i Forlening Berns Kloster i Norge; men allerede Aaret efter fik han Kjøbenhavns Slot, hvilket han havde til 1697, da han blev Lensmand paa Rugaard i Fyn. En af hans første Forretninger her var at lade Degnen Hans i Særsløv tilkalde for Trolddom. Allerede 1575 var det fra Prædikestolen blevet denne Mand forbudt at vandre om fra Sogn til Sogn som Troldmand. I Aaret 1601 gif Karl Bryffe og Gælle Brof som Sendemand til Rusland. Efter sin Hjemkomst herfra det følgende Aar blev han igjen Befalingsmand paa Arhusgaard, og dette Len havde han indtil sin Død. Paa en af Kirkebederene i Arhus blev 1607 et Stamskrift opslaaet, hvori han blev beskylt for at vise en usforfarlig og tyrannisk Fremfærd imod dem, hvis Forsvar var ham overdraget; han klagede til Kongen, og begjærede, at denne Sag nøjere maatte blive undersøgt. Kongen befalede da Gælle Brof og Knud Brahe med første

Vejlighed at begive sig til Arhus og der at samle Menigheden paa Raadhuset og ligeledes paa alle Herredstingene at kalde Provster, Præster og menige Almue for sig og høre deres Besværlinger, hvilke da skulde optegnes og indsendes i Kancelliet. Hvilket Udfald denne Sag fik, vides ikke. Student Anders Andersen klagede over, at han var bleven indfat i strengt Fængsel i Arhus, hvor han „hverken kunde se Dag eller Lys eller høre Kloffen slaa eller ringe enten Nat eller Dag,“ og havde maattet sidde der halvfemte Uge i den haardeste Vinterkulde, fordi han efter Vidners Udsagn skulde have været Forfatter af nogle paa Kirkebederene opslagne Breve, der indeholdt Fornærmelser imod Karl Bryffe; ved Løfte om et godt Præstefald og ved Trussler havde Lensmandens Skriver søgt at bevæge ham til at aabenbare den Skyldige; han var tidligere bleven sagsøgt ved Arhus Byting og Viborg Landsdømting samt ved Herreds- og Virketing. I Aaret 1613 døde Karl Bryffe i Arhus. Hans første Hustru var Fru Jde Ulfstana, som døde 1579 efter næppe to Aars Ægteskab; efter fire Aars Forløb giftede han sig med Jomfru Elise Wille, der som Enke ejede Margaard indtil sin Død 1621. Efter hende tilfaldt Gaarden hendes Stiften Trud Bryffe, der var gift med Fru Karen Friis; han døde 1653 som Wittens sidste Mand i en Alder af 74 Aar.

For hans Død var i det mindste en Del af Margaard gaaet over i andre Hænder. I Aaret 1640 lod nemlig hans Frues Søskendebarn Jomfru Mette Friis som Ejerinde af Margaard en Klokke købe til Særsløv Kirke for denne Kirkes Korn. Aaret efter stiftede hun et Høspital i Sønder's for 3 fattige „Stavlarke“ (eg. Liggere) af Margaards Gode med en Kapital af 600 Specier. Hun døde 1659 i en Alder af 59 Aar. I Aaret 1655 havde hun allerede afslaaet Gaarden til sin Brodersøn Albert Friis, der var gift med Fru Agathe

MARGAARD

i Fvn.

Rodsteen. Hans Søster Jomfru Mette Friis ejede 1664 Margaard og folgte 1672 en Del af Skovsgaards Stov til Eieren af Langeø. Efter Matricken af 1664 udgjorde Margaards Hovedgaard med Mølle og 9 Huse i Margaards Stov 50 Lønder Hartkorn. Dertil horte i Bigerslev Sogn en Gaard i Dværstov og en Gaard i Rue; i Sønderø Sogn 4 Gaarde i Sønderø By, 2 i Driidslev og 7 i Bedby, i alt af Hartkorn 117 Tdr. 4 Skpr. 2½ Fdl.; deraf ejede imidlertid Jomfru Mette Friis ifkun 56 Tdr. 6 Skpr. = Fdl. 2 Alb. Som Sønderø Høspitals Børge folgte hun 1672 Amager Stov til dens forrige Ejer. Endnu i Aaret 1688 tilhørte Margaard hende; men ikke længe efter folgte hun denne Gaard til Dr. medic. Jakob Jørgensen Seeman, og Arvingene gif ved hendes Død 1690 fra Arv og Gæld efter hende. Efter Matricken af 1688 var Margaards Hovedgaardstøgt 35 Tdr. 6 Skpr. = Fdl. 2 Alb., Stovstyk 7 Stp. 1 Fdl., Møllestyk 4 Stp. 3 Fdl.; under Gaarden horte 10 Huse, som tilsammen stode for Hartk. 7 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdl.; end videre en Gaard i Bigerslev, 4 i Dværstov og 4 i Bedby, hvis Hartkorn var 45 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdl. 1 Alb.; det øvrige var formodentlig solgt til Dr. Seeman. Denne var kun en kort Tid Ejer af selve Gaarden, da han døde 1694 i Dnse, hvor han i nogle Aar havde boet. Den næste Ejer var Jens Christensen Schouboe, Borgemeester i Dnse. Han ejede Gaarden indtil 1708, da han folgte den til Major Jørgen Tyge Seefeld, en Son af Christen Seefeld til Stenalt og Fru Lene Rosenkrands. Da horte til Gaarden følgende Hartkorn: Hovedgaardstøgt 53 Tdr. 1 Stp. 2 Fdl. 2 Alb., Bøndergøds 202 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdl. 2 Alb. og matriculeret Kirkeiende 54 Tdr. 7 Skpr. Major Seefeld ægtede s. A. Susanne Vauditz, der døde allerede Aaret efter. Senere ægtede han Margrete Due, en Datter af Jørgen Scheel Due til Sønder-

stov og Fru Birgitte Keedtz. Han døde barnløs 1723. To Aar efter giftede hans Enke sig med Kapitajn Gustav Grüner; hun døde 1736. I Aaret 1746 folgte Provst Klavs Vedel, Ejer af Gloedgaard, til Grüner, der imidlertid var bleven Generalmajor og Kammerherre, en Gaard i Aaleby paa 9 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdl. Hartkorn for 369 Aldr. 1753 lod Grüner Sønderø Kirke istandsætte, hvorved dens Laarn fik Spir i Steden for taffede Gavle. Han døde i Aaret 1763 som General af Infanteriet og kommanderende General i det søndenfjædste Norge samt Ridder (Storkors) af Dannebrog. I hans Tid maatte den strengeste Orden iagttages paa Margaard; ofte kom han selv, naar han var rejst bort, og man mindst ventede ham, agende paa en Vondevogn til Gaarden. Han var to Gange gift; med sin første Kone, der var født Bind, havde han to Døtre; det sidste Ægteskab var barnløst. Ved hans Død arvede Svigerfænnen Generalmajor Christian Schøller Margaard; han havde 1749 æglet Generalens ældste Datter Ebba Dvidia Grüner. I Aaret 1769 var denne Egn hjemført af Kvæghyge, og paa Margaard skulle alle Køerne paa 2 nær være døde. Generalmajor Schøller havde tre Sønner og en Datter, af hvilke den ældste Son Generalmajor Gustav Grüner Schøller ved Faderens Død fik Margaard. Han døde 1810, og hans Enke, der var født Trolle, fulgte ham i Graven 1821. I Følge hendes sidste Billie arvede den nuværende Ejer Kammerherre og Overstlieutenant Christian Schøller, hendes afdøde Mand's Broder søn, Margaard.

Margaards Hovedbygning er opført i Aaret 1745 af Generalmajor Grüner. Den gamle Bygning var brokkfældig, bestod af Bindingsværk med Kvist og laa paa en faldt Grund; den nuværende er af madsiv Grundmur med to fløite og

MAR GAARD

i Fvn.

hvalvede Kjeldere. Den ligger noget længer inde i Haven end den forrige. Ladebygningerne afbrændte 1847 og bleve derefter opførte af Grundmur.

Hovedgaarden staar for 61 Tdr. 6 Skpr. 3 Fodl. 1½ Alb. Ager og Engs Hartkorn. Fladeindholdet er 500 Tønder Land, hvoraf 40 Tdr. Land ere Eng, Resten Ager, af hvilken dog i de sidste Aar en Del er henlagt til Skovplantning

tillige med 2 Tdr. 4 Skpr. 1 Fodl. 2¼ Alb. Hartkorn af Bøndergodset. Skovstykket er 1 Tde 5 Skpr. Det matriculerede Liende-Hartkorn er 33 Tdr. Fæstegodset udgjør 25 Gaarde, en Kro, 2 Vandmøller og 32 Huse, med i alt 148 Tdr. 4 Skpr. 3 Fodl. 2¼ Alb. Ager og Engs Hartkorn samt 12 Tdr. Møllestyld.

